

Sapanca'daki Bungalov İşletmecilerinin Sürdürülebilir Turizm ve Çevre Tutumları Üzerine Bir Araştırma (A Research on Sustainable Tourism and Environmental Attitudes of Bungalow Managers in Sapanca)

* Recep YILDIRGAN ^a , Hümevra TAŞÇIOĞLU ^b

^a Sakarya University of Applied Sciences, Sapanca Tourism Vocational School, Department of Hotel Restaurant and Catering Services, Sakarya/Türkiye

^b Sakarya University of Applied Sciences, Sapanca Tourism Vocational School, Department of Travel-Tourism and Entertainment Services, Sakarya/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 02.03.2023

Kabul Tarihi: 07.06.2023

Anahtar Kelimeler

Sürdürülebilir Turizm

Sürdürülebilir Çevre

Bungalov

Sapanca

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, Sapanca turizminde ağırlığı gittikçe artan bungalov işletmelerinin ilçede sürdürülebilir turizm ve çevre üzerindeki etkilerini bungalov işletmecileri açısından değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda Sapanca genelinde faaliyet gösteren bungalov işletmecilerinden veriler toplanmıştır. Çalışma nitel araştırma olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubu olarak Sapanca'da faaliyet gösteren bungalov işletmecileri arasından kartopu örnekleme yöntemi ile belirlenen 9 işletmeci seçilmiştir. Bu konuda SAVİBU (Sapanca Villa ve Bungalov İşletmecileri Demeyi) dan destek alınmıştır. Toplanan veriler MAXQDA programı kullanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Bulgular Tek Vaka Modeline göre kod haritaları eşliğinde yorumlanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Sapanca'nın bungalov arzında aşırı bir büyüme olduğu, bu durumun ilçenin doğal çevresi için risk oluşturabileceği görülmüştür. Bununla birlikte bungalov işletmecilerinin sürdürülebilir turizm ve çevre konusunda belirli bir bilince sahip oldukları, atık yönetimi, enerji tasarrufu ve geri dönüşüm gibi konularda çeşitli yöntemleri uyguladıkları ortaya çıkmıştır.

Keywords

Sustainable Tourism,

Sustainable Environment

Bungalow

Sapanca

Abstract

The main purpose of this research is to evaluate the effects of bungalow businesses, which are increasingly gaining weight in Sapanca tourism, on sustainable tourism and the environment in terms of bungalow operators. For this purpose, data were collected from bungalow operators operating throughout Sapanca. The study was designed as a qualitative research. As the working group, 9 operators determined by snowball sampling method were selected among the bungalow operators operating in Sapanca. In this regard, support was received from SAVİBU (Sapanca Villa and Bungalow Operators Association). The collected data were subjected to content analysis using the MAXQDA program. Findings were interpreted with code maps according to the Single Case Model. According to the results obtained, it has been observed that there is an excessive growth in the bungalow supply of Sapanca, which may pose a risk for the natural environment of the district. However, it has been revealed that bungalow operators have a certain awareness of sustainable tourism and the environment, and they apply various methods on issues such as waste management, energy saving and recycling.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: recepy@subu.edu.tr (R. Yıldırğan)

DOI: 10.21325/jotags.2023.1228

GİRİŞ

Alternatif bir konaklama tesisi olarak uzun zamandır turizmde önemli bir yere sahip olan bungalov evler, doğayla iç içe, sakin bir ortamda tatil yapmak isteyen turistler tarafından yoğun biçimde talep görmeye devam etmektedir. Bungalov evler her ne kadar doğal turizmin önemli bir konaklama seçeneği olarak ortaya çıkmış olsa da özellikle Covid-19 pandemisi sürecinde sağlık risklerinden uzak, izole bir ortamda ve ev dışında kısa süreli vakit geçirmek isteyen insanların en çok tercih ettiği konaklama tesisleri olarak ön plana çıkmıştır. Adını inşa edildiği malzemeden alan bungalov evler hem doğa tutkunlarının hem de güvenli tatil ortamı arayanların beklentilerine cevap verebilen işletmelerdir. Bungalov evler ilk kez 19. yüzyılda İngilizler tarafından Hindistan’da inşa edilmiştir. Hintçeden türemiş olan bu kavram, İngilizce de bungalov olarak ifade edilmekte ve “küçük ev”, “bir buçuk katlı ev” veya “günübirlik ev” olarak adlandırılmaktadır (Kıvılcım & Aydın, 2022).

Turizmde yaygın olarak kullanılmaya başlanması ile bungalov evlerin birçok farklı tipleri de ortaya çıkmıştır. Tiny house, dağ evi, glamping çadırı gibi farklı kavramlar kullanılsa da aslında halk arasında bunların hepsi bungalov ev olarak adlandırılmaktadır. Bütün bu konaklama birimlerinin en önemli ortak özelliği ise hepsinin doğa ile iç içe ortamlarda konumlandırılması ve doğaya dönük turizmin birer unsuru olmalarıdır. Bu yönüyle bakıldığında bungalov evler çevre dostu turizm işletmeleri olarak değerlendirilmektedir. Ancak artan talep doğrultusunda bu evlerin taşıyabilir kapasiteyi zorlarcasına aşırı yaygınlaşması, beraberinde bir takım çevresel riskler de doğurmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilirlik anlayışının bu işletmeler açısından da ihmal edilmemesi gerekmektedir. Sürdürülebilir turizm, doğal kaynaklara zarar vermeden çevresel alan bağlamında faaliyetler geliştirmenin bir yoludur (Fernandez vd., 2021). Doğa dostu olma iddiası ile ortaya çıkan bungalov evler, yanlış yapılanma, altyapı eksikliği, aşırı yatırım, mekânsal kümelenme gibi birçok nedenden dolayı sürdürülebilir turizm anlayışından uzaklaşma riski taşımaktadırlar. Sapanca destinasyonu son yıllarda özellikle günübirlik ziyaretçiler tarafından yoğun biçimde talep gören bir ilçedir. Bölgeye gelen misafirler kişiye özel kullanım alanları olması, konforlu konaklama olanağı sağlaması, doğa bütünüleşebilme, modern kent yaşamından uzak olması, online satış kanallarındaki olumlu yorumlar, havuz-jakuzi-şömine gibi ekstra özelliklere sahip olması, kişiye benzersiz bir deneyim sağlaması gibi sebeplerden dolayı bungalov vb. basit konaklama işletmelerine ilgi gösterip tercih etmektedirler (Yıldırğan & Batman, 2022). Covid-19 kısıtlamaları ile birlikte bu günübirlik ziyaretlerin yerini daha çok kısa süreli konaklamalar almaya başlamıştır. İşte bu süreçle birlikte bungalov tipi konaklama tesislerinin kullanımı da artmıştır. Sapanca turizmine ve ekonomisine büyük katkıları sağlayan bu yeni turizm akımının birçok olumlu sonuçlarının yanında bir takım olumsuz etkileşimlere de neden olması kaçınılmazdır. Özellikle doğal yaşamı, yeşili ve temiz çevresi ile ön plana çıkan Sapanca’nın plansız bungalov ev yatırımları nedeniyle bu avantajlarının kaybetme riski olacağı düşünülmektedir. Bu noktada sürdürülebilir çevre anlayışının bungalov yatırımcıları ve işletmecileri tarafından iyice benimsenmesi ve uygulanması büyük önem arz etmektedir. Çevreyi korumak, doğal ve sosyal çevre arasındaki bağlantıyı geliştirmek, yerel halkı desteklemek ve gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakmak gibi hedeflerle özetlenebilen sürdürülebilirlik yaklaşımı günümüzde tüm turizm işletmecileri tarafından benimsenmesi gereken bir anlayıştır. Sürdürülebilir Turizm anlayışı aynı zamanda tüm turizm işletmelerinin uyması gereken bir kriterler topluluğu olarak sertifikalandırılmaktadır. Bu çerçevede, dünya çapında kabul gören ve turizm sektöründe sürdürülebilirlik standardının geliştirilmesini hedefleyen bir organ olan Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) kriterlerine uyum süreci kapsamında TR-I adı verilen Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı başlatılmıştır. Program dâhilinde T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan Turizm İşletme Belgesi veya Basit Konaklama Turizm İşletme Belgesi olan

ve ruhsat tarihinden dolayı bu iki belgesi de henüz almayıp başvuru aşamasında olan tüm konaklama tesislerinin (kamu misafırhaneleri hariç) herhangi bir oda/yatak kapasite limiti olmaksızın 31.12.2023 tarihine kadar Sürdürülebilir Turizm Sertifikası alması zorunlu hale getirilmiştir (www.ktb.gov.tr).

Mevcut gelişmelerin ışığında bu araştırmada Sapanca'daki bungalov işletmecilerinin sürdürülebilir turizm ve çevre tutumlarının ortaya çıkartılması hedeflenmiştir. Sapanca destinasyonunun önemli bir arz kaynağı olan bungalov işletmelerinin sayısal anlamda her geçen gün artması bir yandan ilçede sosyo-ekonomik anlamda büyük faydalar sağlarken diğer taraftan doğal çevrenin tahrip edilme riski, aşırı kümelenme ve plansız yapılaşma gibi sorunlardan dolayı olası riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu araştırma, problemi birincil muhatapları olan işletmeciler açısından ele almaktadır. Yapılacak başka çalışmalarla bu problem, turistler ve yerel halk açısından da incelenerek hem sektöre hem de literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Ayrıca bungalov turizmine dair yerli ve yabancı yazında çalışmalar yer almakla birlikte konuyu sürdürülebilir turizm ve çevre açısından ele alan çalışmalara rastlanılmamıştır. Bu da çalışmanın özgün değerini ortaya koymaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Sürdürülebilirlik

İnsan faaliyetlerinin doğal kaynaklar üzerindeki etkisi giderek artmaktadır ve çevresel sorunlar, küresel düzeyde ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. İklim değişikliği, biyoçeşitlilikte azalma, su kıtlığı, toprak bozulması ve hava kirliliği gibi sorunlar, insanların yaşam kalitesini ciddi şekilde etkilemektedir. Bu nedenle, sürdürülebilirlik, günümüzün en önemli konularından biri haline gelmiştir.

Dünya üzerindeki kaynakların hızla tüketildiği fark edilmiş ve bunun engellenmesi için sürdürülebilirlik kavramı geliştirilmiştir. Bu kavram, kaynakların korunması ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla çalışmalar yapmayı gerektirmektedir (Çahantimur & Yıldız, 2009). Sürdürülebilirlik terimi, köken olarak ekoloji bilimine dayanmaktadır. Bu kavram, bir ekosistemin uzun vadede kendisini sürdürebilmesi için gereken koşulları ifade eder. Bu nedenle, bazı yazarlar sürdürülebilirliğin, sürdürülebilir kalkınmanın çevresel boyutuna işaret ettiğini iddia etmektedirler (Gedik, 2020). Sürdürülebilirlik kavramı, bir şeyin sürekliliğine dayanır. Sürme, bir olayın ya da olgunun kendiliğinden devam etmesi anlamına gelirken, sürdürme ise bu devamlılığın başka biri tarafından sağlanması anlamına gelir. Eğer bir şey sürdürülebilir ise, yapısında süreklilik özelliği taşıdığı söylenebilir (Kaypak, 2012). Sürdürülebilirlik, bir ürünün, bir faaliyetin veya herhangi bir şeyin kendisini koruyabilme, devam ettirebilme yeteneğiyle ilgilidir. Eğer bir şey sürdürülebilirse, tekrar kullanılabilir, tekrar üretilebilir veya geri dönüştürülebilir bir biçimde tasarlanmıştır veya değiştirilebilir hale getirilmiştir (Şen, Kaya & Alpaslan, 2018). Sürdürülebilirlik, dünyayı bulduğunuzdan daha iyi bir şekilde bırakın, ihtiyacınızdan fazlasını almayın, yaşamı veya çevreyi zarara uğratmamaya çalışın ve zarar verirsiniz telafi etmeye çalışın şeklinde ifade edilebilir. (Gladwin, Kennelly & Krause, 1995).

Sürdürülebilirlik Boyutları

Sürdürülebilirlik genellikle, ekolojik koşullarla dengede olan ekonomik ve sosyal politika yapımı için bir rehber olarak görülmektedir. Daha öncesinde Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından "sürdürülebilir kalkınma" tanımlanmış ve sürdürülebilirlik kavramı küresel gündeme taşınmış olsa da, bu terimlerin somut anlamları ve belirli durumlara uygunluğu hala tartışılmaya devam etmektedir (Seghezze, 2009). Sürdürülebilir kalkınma

kavramı da sürdürülebilirlik kavramı gibi ortaya atıldığından beri çok defa ve farklı biçimlerde tanımlanmış, sonrasında ise ekonomi, sosyal ve çevresel boyutları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu çalışmada turizm ile ilişkisi yönünden çevresel sürdürülebilirlik üzerinde durulacaktır.

Sürdürülebilir kalkınma, disiplinler arası bir alandır ve çevre, ekonomi, sosyal ölçütleri içermektedir. Ancak, sadece farklı disiplinlerin bir araya gelmesi ile sınırlı değildir. Asıl amacı, ortaya çıkan sorunlar için çözümler geliştirmektir. Bu nedenle, sürdürülebilir kalkınmanın ortaya çıkışı ve gelişimi, bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen çabalara dayanmaktadır (Tutulmaz, 2012). 1992 yılında, Rio de Janeiro'da yapılan Çevre ve Kalkınma Bildirisi, sürdürülebilir kalkınmayı, doğal kaynakların rasyonel kullanımı ve yenilenmesi yoluyla bugün ve gelecekte insanlığın ihtiyaçlarının karşılanması için toplumun uzun vadeli sürekli gelişmesi olarak tanımlamıştır (Ciegis, Ramanauskiene & Martinkus, 2009). Bu bağlamda çevresel sürdürülebilirlik, sürdürülebilirliğin temel bir kavramıdır. Bu, ihtiyaçların karşılanması için çevrenin verimliliğinden ödün verilmemesi ve ekolojik sistemlerin gelecek nesiller için korunması anlamına gelir (Zeng vd., 2022). Doğal çevre, hayatın devamı için gerekli olan temel ihtiyaçların yanı sıra uygun iklim ve atmosfer koşullarını sağlayarak yaşamın mümkün olduğu bir sistemdir. Çevresel sürdürülebilirlik, insanların hayatta kalması için gereken doğal çevrenin niteliği ve niceliğine odaklanır. Bu nitelik ve nicelik, neoklasik ve çevre bilimsel iktisat teorilerinde "doğal sermaye" olarak adlandırılır (Yeni, 2014). Kaynakların niteliği ve tahrip olmaya yatkınlığı, genel olarak küresel sorunların ve özellikle çevre sorunlarının temelini oluşturmaktadır. Bu perspektifte, çevreyi göz ardı eden ekonomi anlayışı yalnızca üretim ve tüketim süreçlerini içeren bir yapı olarak görünürken, yeni bir anlayış ise üretimin kısıtlı bir ekolojik sistemin içinde gerçekleştiğini kabul etmektedir (Şen, Kaya & Alpaslan, 2018). Sürdürülebilir bir çevre anlayışı oluşturmak için ilk adım, çevrenin ekonominin bir alt kümesi olarak ele alınması ile sınırsız üretim, sınırsız tüketim ve kâr maksimizasyonu odaklı kalkınma anlayışının tamamen reddedilmesidir (Torunoğlu, 2004).

Gelecek nesillerle bağlantı kurmak için en etkili araç çevresel boyuttur, çünkü insan aktiviteleri çevrenin kendini yenileme kabiliyetini ortadan kaldırmaktadır. Bu durum, gelecek nesillerin refahını tehdit ettiği gibi aynı zamanda yaşama hakkını da tehlikeye sokar. Bu nedenle, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için çevrenin korunması önemlidir (Tıraş, 2012). Gelecek yıllarda, nüfus artışı ve ekonomik faaliyetlerin devam etmesi nedeniyle, çevresel sorunların yerel, ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerde artması beklenmektedir. Bu nedenle, çevreye daha az zarar veren ekonomik kalkınma modellerinin desteklenmesi önceliklidir. Bunun için daha güçlü siyasi irade ve vizyon, ulusal düzeyde etkili çevre politikaları ve artan ölçüde bölgesel ve küresel işbirliği gerekmektedir (Kaypak, 2011).

Çevresel sürdürülebilirlik için; kaynak tüketiminin mümkün olan en düşük seviyede tutulması ve kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması, malzeme tüketiminin geri dönüştürülmüş malzemeler veya çevreye zarar vermeyen yenilenebilir kaynaklardan sağlanması, atıkların tamamının geri dönüştürülmesi ve atık yönetiminin sürdürülebilirliği, enerji kaynaklarının korunarak tamamen yenilenebilir ve çevreyi kirletmeyen enerji kaynaklarına (örneğin güneş, rüzgâr) dayandırılması, çevrenin geliştirilmesi ve yapılandırılmasında biyolojik canlılığa ve çeşitliliğe zarar vermeyen yöntemlerin kullanılması koşullarının yerine getirilmesi gerekmektedir (Akgül, 2010). Gelecek nesillerin tükenmeden doğal kaynaklardan yararlanabilmesi için, bugün yapılan faaliyetlerin sürdürülebilir olması gerekmektedir. Bu nedenle, çevresel sürdürülebilirliği sağlamak için atılacak adımların doğru belirlenmesi gerekmektedir. Bu adımlar arasında, doğal kaynakların korunması, sürdürülebilir kullanımı ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelim bulunmaktadır. Ayrıca, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması için toplumun

bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi de önemlidir. Bu sayede insanlar, doğal kaynakları nasıl koruyacaklarını ve sürdürülebilir bir şekilde kullanacaklarını öğrenebilirler. Sonuç olarak, çevresel sürdürülebilirlik, bugün alınacak önlemlerle gelecekteki nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak için son derece önemlidir. Bu nedenle, çevreye duyarlı politikaların uygulanması ve toplumun bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Turizmde Sürdürülebilirlik

Turizm, küresel ekonominin en büyük sektörlerinden biri olarak, hammaddesi veya geleneksel endüstrileri olmayan ekonomik olarak zayıf ülkelerin ve çevre bölgelerin kalkınmasında giderek önemli bir rol oynamaktadır. Bu ülkeler ve destinasyonlar için turizm, hızlı bir şekilde geliştirilebilen ve potansiyel turistleri cezbeden bir ekonomik ürün olarak görülebilir (Meuser & Peinen, 2013). İyi yönetilen turizm sektörü, çevresel koruma için teşvikler sunabilme yeteneğiyle geniş çapta kabul görmektedir. Ancak, koruma önlemleri ve yatırımları olmaksızın bu sektörün hızlı büyümesi, turizm destinasyonlarının biyoçeşitliliği ve ekosistemleri üzerinde artan baskıya neden olacaktır (Zhu, Zhan & Li, 2021).

Turizmin kaynağı olan doğal, tarihi, kültürel, sosyal ve estetik değerlerin korunarak ve geliştirilerek sürdürülebilir bir şekilde kullanılması, turizm açısından sürdürülebilirlik kavramını ifade etmektedir (Kuter & Ünal, 2009). Sürdürülebilir turizm, mevcut kaynakların gelecek nesillerin kullanabileceği şekilde tahrip edilmeden, kirletilmeden ve yok edilmeden aktarılmasını hedefleyen bir turizm şeklidir. Bu kavram, ekoturizm, kültürel turizm, kırsal çiftlik turizmi ve sorumlu turizm gibi diğer turizm türleriyle iç içe geçmiştir ve birbirleriyle ilişkilendirilerek uygulanmaktadır (Keskin & Örgün, 2015). Sürdürülebilir turizm kavramı, çevre ile bütünleşmiş bir turizm gelişimi tartışmasında önemli bir anahtar kelime haline gelmiştir Turizm endüstrisinin hızla büyümesi, çevresel sonuçlarının daha fazla göz ardı edilemeyeceği gerçeğini ortaya koymuştur (Sezgin & Karaman, 2008).

Turizm sektörü, doğal kaynaklar ve çevreyle yakın ilişkisi nedeniyle ekonomik kalkınma ve bölgesel gelişme konularında ortaya çıkan çelişkileri çözmeye önemli bir konuma sahiptir. Turizm, sürdürülebilirlik kavramını ortaya çıkararak doğal ortamı koruyarak, çevreye zarar vermeden bölgesel kalkınma farklılıklarını azaltan bir kalkınma aracı olarak hizmet verir. Bu kavram, turizmin tüm aşamalarında ekonomik verimlilik kadar toplumsal sorumluluk ve çevresel duyarlılığı da göz önünde bulundurarak uygulanır (Koçoğlu & Acar, 2017).

Bu yaklaşım, turistik yerlerin çekiciliklerinin devamlılığını sağlarken aynı zamanda çevresel, ekonomik ve sosyal etkilerin dengeli bir şekilde ele alınmasını amaçlamaktadır. Turizm faaliyetleri dünya genelinde hızla artmakta ve bu gelişme kontrolsüz bir şekilde devam ederse, geri dönüşü olmayan olumsuz etkilerin ortaya çıkması muhtemel hale gelmektedir. Bu nedenle, turizmin devam etmesi için tek seçenek, sürdürülebilir turizmin gerçekleşmesidir (Yurtsal,2019). Sürdürülebilir turizm, olumsuz etkileri minimize ederek turizm faaliyetlerinin doğal çevre ve yerel toplumlar üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirir ve turizm faaliyetlerinin uzun vadeli sürdürülebilirliğini sağlar.

Sürdürülebilirlik tartışması, turizmde ekonomik ve çevresel çıkarlar arasında bir denge kurulması gerektiğine dikkat çekmeye yardımcı olmuştur. Bu tartışmalar, turizm strateji ve politikalarına etki etmiş ve birçok iyi uygulama ve iyileştirme çalışması ile sonuçlanmıştır. Bu çalışmalar arasında enerji tasarrufu, geri dönüşüm, atık ve emisyon azaltma çabaları, yerel halkın geçim kaynaklarının iyileştirilmesi gibi konular yer almaktadır. (Mihalic, 2016). Howie (2003)' e göre sürdürülebilir turizm yaklaşımı ilkeleri arasında ekolojik çeşitliliğin korunması, toplumsal eşitliğin artırılması, gelişmekte olan bölgelerde verimliliğin yükseltilerek çözüme odaklanması, yerel toplumun denetimini

güçlendirilmesi, bölgesel özgüvenin oluşturulması, hükümet müdahalesinin mümkün kılınması, iş ve kamu kuruluşları arasında işbirliği sağlanması ve ekonomik yaşamsallığı sağlanması yer almaktadır (Kaymaz, Birinci & Camcı, 2017).

Yerel ölçekte, sürdürülebilir turizmin gereksinimlerini büyük ölçüde karşılayan tek turizm biçimi ekoturizmdir. Bununla birlikte, bu tür sorumlu turizm, genel olumlu etkisini sağlamak için ek maliyetler gerektirdiği için istisna olarak kalmıştır. Bu nedenle, sürdürülebilir turizm için bir ön koşul, mevcut durumun eksikliklerinin üstesinden gelmek ile sosyoekonomik ve ekolojik olarak uygulanabilir çözümler lehine somut, bağlayıcı hedefler oluşturmak olacaktır (Gössling, 2000). Turizm endüstrisi, varlığını tamamen çevre ve insan üzerine kurarak sürdürülebilir turizm kavramına ancak uzun vadeli bir strateji ile anlam kazandırabilir. Aksi takdirde, bugünkü kuşakların bile artık yararlanamadığı turizm kaynaklarından gelecek nesillerin yararlanması mümkün olamayacaktır (Çavuş & Tanrısevdi, 2000). Sürdürülebilir turizm, turizm gelişiminin önemli bir unsuru olan çevresel kaynakların optimal kullanımını sağlayarak, temel ekolojik süreçleri koruyarak ve doğal mirası ve biyoçeşitliliği koruyarak çevresel kaynakları en iyi şekilde kullanılmalıdır. Aynı zamanda ev sahibi toplulukların sosyo-kültürel özgünlüğüne saygı göstermeli, yapısal ve yaşamsal kültürel miraslarını korumalı, geleneksel değerleri sürdürmeli ve kültürler arası anlayış ve hoşgörüye katkıda bulunmalıdır (Temizkan & Yıldırım, 2014).

Sürdürülebilir turizm, turizm endüstrisinin geleceği için oldukça önemlidir. Bu, doğal kaynakları korumak, toplulukları desteklemek, ekonomik fırsatlar oluşturmak ve ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılamak için bir arada çalışan turizm uygulamalarını içerir. Sürdürülebilir turizm uygulamaları, turizm endüstrisinde işletmelerin değişmesi ve büyümesi için bir fırsat oluşturur ve işletmelerin sürdürülebilirliğini artırmak için doğal ve kültürel kaynakları korumaya yönelik stratejiler benimsemelerini ve yerel ekonomilere yatırım yapmalarını gerektirir. Sürdürülebilir turizm aynı zamanda, yerel toplulukların ekonomik büyüme ve kalkınmalarına katkıda bulunarak, toplulukların turizmden daha fazla yararlanmalarını sağlar.

Sapanca'da Bungalov Turizmi

Sapanca sahip olduğu doğal çevresi ve bulunduğu lokasyon ile turizmde her geçen gün tanınırlığı artan bir destinasyondur. 1990'lı yıllarda küçük bir ilçe olan Sapanca, doğal güzellikleri ve Sakarya-Kocaeli-İstanbul-Ankara yol güzergâhında bulunması nedeniyle de ciddi bir nüfusa ulaşmıştır. Bu yıllarda ilçede yoğun bir ikincil konut (villa) yapılaşması başladı. İkincil konut yapılaşması ve otel yatırımlarının ilçe ekonomisine maksimum ancak yerel halkın refah seviyesine minimum düzeyde etki ettiği görülmektedir (sapanca.info, 2023). Ancak 2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi turizmde de köklü değişimlere neden olmuş, Sapanca'ya yönelik turistik talep de nitel ve nicel olarak farklılaşmaya başlamıştır. O dönemde hijyen, sosyal mesafe, izole tatil yapmak gibi amaçlarla hızlanan bungalov ev tercihleri, zaman içerisinde Sapanca turizminin başlıca aktörlerinden biri olmuştur. Sadece villa ve bungalov tipi butik konaklama işletmeleri sayesinde ulaşılan 4.000 yatak kapasitesi Sapanca halkı için istihdam, ekonomik gelir, misafirler ile yerel halk arasındaki kültürel etkileşim, atıl toprakların değerlendirilmesi ve özellikle Sapanca ilçesinin ulusal ve uluslararası imajı açısından pozitif sonuçları da beraberinde getirmiştir (sapanca.info, 2023). Bununla birlikte, ilçe genelinde kontrolsüz bir bungalov yapılaşması, gelişi güzel birçok yerin bungalov yatırımına yönlendirilmesi, çevre, altyapı, nitelikli işgücü, sağlık ve güvenlik gibi konularda birçok sorunun da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Özellikle Sapanca Gölü sahil şeridinde neredeyse boş alan kalmamış ve halkın rekreatif kullanım alanları bungalov evler tarafından işgal edilmiştir. Bunun yanında meskûn mahallerde, yerel halkın ikamet

ettiği birçok mahallede evlerin bahçeleri bu yapılarla doldurulmaya başlanmıştır. Çevresel sorunların yanında sosyal çevrenin de bu durumdan olumsuz etkilendiğini ve komşuluk hakkı gibi hassas bir konunun da çoğu kez göz arđ edildiğini söylemek mümkün hale gelmiştir. Gelineen noktada Sapanca'da turizmin sürdürülebilirliği konusunda tehlike sinyalleri ortaya çıkmıştır. Son dönemde bungalov işletmelerinin örgütlü bir yapıya kavuşturularak eğitim, işletmecilik, nitelikli işgücü ve özellikle güvenlik konularında aldığı önlemler, sürdürülebilir bir bungalov turizmi açısından olumlu gelişmeler olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda ilçede kurulan Sapanca Villa ve Bungalov İşletmecileri Derneği (SAVİBU) artan konaklama gereksinimini faydaya dönüştürmek ve Sapanca turizmini sürdürülebilirlik anlayışı içerisinde ileriye taşımak için gösterilen çabalara güzel bir örnek olarak değerlendirilebilir. Tablo 1'de SAVİBU yesi konaklama işletmelerinin sayısal dağılımı görülmektedir.

Tablo 1. Sapanca'da örgütlü Düzeydeki Bungalov, Villa, Glamping İşletmeleri (2023)

Tesis Tipi	Adet
Bungalov	759
Villa	155
Glamping	53
TOPLAM	967

Kaynak: www.sapanca.com.tr

Sapanca'da faaliyet gösteren farklı tipteki Basit Konaklama Tesisi Belgeli toplam 967 işletme bulunmaktadır. Bu işletmelerin oda kapasitesi ise 1630 olarak görülmektedir. Halen inşaat aşamasında olup faaliyete geçmeye hazırlanan tesisler de dikkate alındığında bu sayının 1200 civarında olacağı n görülmektedir. Bunların dışında örgütlü olmayan işletmelerle birlikte Sapanca'da 1500'n üzerinde bu kapsamda işletme olduğu söylenebilir. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre ise Sapanca'da faaliyet gösteren toplam 382 tesisin 19'u Turizm İşletme Belgeli iken, 363' Basit Konaklama Tesisi Belgeli olarak görülmektedir (www.ktb.gov.tr)

Yöntem

Bu araştırma, Sapanca turizminde ağırlığı gittikçe artan bungalov tipi basit konaklama belgeli turizm işletmelerinin sürdürülebilir turizm ve evre boyutuyla ele alınmasını ve işletmecilik bazında konuya ilişkin tutumları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Sürdürülebilirlik kavramlarının turizm-evre ekseninde ele alındığı bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile tasarlanmış, veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda alanyazın incelenmiş, turizm alanında uzman 2 akademisyenden de görüş alınarak bungalov işletmecisi 9 katılımcıya 10 adet soru yöneltilmiştir. Çalışmada kullanılan görüşme formu Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 10.03.2023 tarih ve E-26428519-044-77744 sayılı karar ile onaylanmıştır. Araştırma rneklemi olarak Sapanca'da faaliyet gösteren 9 bungalov işletmecisi kartopu örnekleme yoluyla seilmış ve bu işletmecilerle yapılandırılmış görüşmeler araştırmacılar tarafından bizzat gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

- İşlettiğiniz tesiste elektrik ve su tasarrufuna yönelik ne tür tedbirler alıyorsunuz?
- İşlettiğiniz tesiste atık miktarını azaltmaya, ya da atıkları başka alanlarda kullanmaya yönelik uygulamalarınız var mıdır? Nelerdir?
- İşletmenizde kullandığınız ürünlerin çevreye zararlı olup olmadığına dikkat eder misiniz? Nasıl?
- İşletmenizde kullandığınız ürünleri geri dönüşüme sokuyor musunuz? Nasıl?

- İşletmenize gelen misafirleriniz çevreye saygılı davranma konusunda hassasiyet göstermediklerinde onları uyarıyor musunuz? Nasıl?
- İşletmenizde çevreye saygı konusunda uyguladığınız kurallar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?
- İşlettiğiniz tesis türündeki diğer işletmelerin Sapanca'nın doğal çevresine olumlu etkileri ne yöndedir?
- İşlettiğiniz tesis türündeki diğer işletmelerin Sapanca'nın doğal çevresine olumsuz etkileri ne yöndedir?
- Sizce Sapanca'da daha fazla bungalow yatırımına ihtiyaç var mıdır? Neden?
- Sizce misafirler neden bungalow evlerde konaklamayı tercih ediyorlar?

Görüşmelerde kullanılan sorular oluşturulurken, 'bunu mu demek istediniz' vb. ifadelere yer verilmeyip katılımcıları yönlendirmekten kaçınılmıştır. Ayrıca katılımcılardan elde edilen verilerin bilimsel çalışmada kullanılmak üzere toplandığı da görüşmeler sırasında ifade edilmiştir. Bu sorular ile bungalow işletmecilerinin sürdürülebilir turizm ve çevre konusundaki yaklaşımlarının ortaya çıkarılması istenmiştir.

Araştırmanın yürütüldüğü Şubat 2023 döneminde Sapanca 'da resmi kayıtlı Basit Konaklama Belgeli Turizm İşletmesi sayısı 363 olarak gözükmektedir. Bu tesislerin içinde bungalovların yanında villa, tiny house, glamping gibi işletme türleri de yer almaktadır. Katılımcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler doğrultusunda gerçekleştirilen kodlama işleminde, veri doygunluğuna ulaşıldığı yani kodların birbirini tekrar ettiği tespit edildikten sonra görüşmeler 9. katılımcıdan sonra sonlandırılmıştır.

Görüşmeler, 15 Şubat-10 Mart tarihleri arasında 6 katılımcı ile yüz yüze ve işletmecilerin çalışma ortamında yapılmış, 3 katılımcı ile de telefon görüşmesi yoluyla yaklaşık 30'ar dakikalık sürelerle gerçekleştirilmiştir. 3 katılımcı ile telefon görüşmesi yapılmasının sebebi bazı bungalow yerleşkelerinin ulaşım açısından kısıtlı imkânlarla sahip olmalarıdır. Görüşmeler esnasında katılımcı işletmecilerden görüşmelerine yönelik ses kaydı alınıp alınmayacağı sorulmuş ve katılımcıların isteği doğrultusunda veriler not tutma yöntemi ile kayıt altına alınmıştır. Alınan notlar bir sonraki aşamada bilgisayar ortamında düzenlenmiştir ve MAXQDA programı vasıtasıyla "kod", "alt kodlar" oluşturularak analiz edilmiştir.

Verilerin kodlamasında keşifsel kodlama kullanılmıştır. Keşifsel kodlama katılımcıların yanıtlarından elde edilen veriler doğrultusunda yapılan kodlamadır. Araştırma verileri içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde, birbirine benzeyen verileri belirli temalar ve kavramlar içinde bir araya getirmek ve bunları okuyucuların anlayabileceği şekilde düzenleyerek yorumlamak esastır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Analizin ilk aşamasında görüşmeler esnasında tutulan notların her biri bilgisayar ortamına aktarılmış ve word dosyası olarak kayıt edilmiştir. Daha sonra metinler araştırmacılar tarafından birkaç kez okunmuş, okumalar tamamlandıktan sonra word dosyaları MAXQDA programına aktarılmıştır. Bu aşamada öncelikle katılımcıların soru formlarında sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir çevreye dair kullandıkları sözcükler ve cümleler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda çözümlemeler yapılarak ifade ettikleri anlamlara göre kodlanmıştır. Bu kodlardan hareketle kodları belirli kategoriler altında toplayabilecek temalar belirlenmiştir. Son adım olarak da veriler bu temalara göre düzenlenerek bulgulara dönüştürülmüş ve yorumlanmıştır. Kod güvenliğini sağlamak adına kodlama işlemi bir defaya mahsus olacak şekilde değil, tekrarlanarak gerçekleştirilmiştir.

Geçerlik ve Güvenilirlik

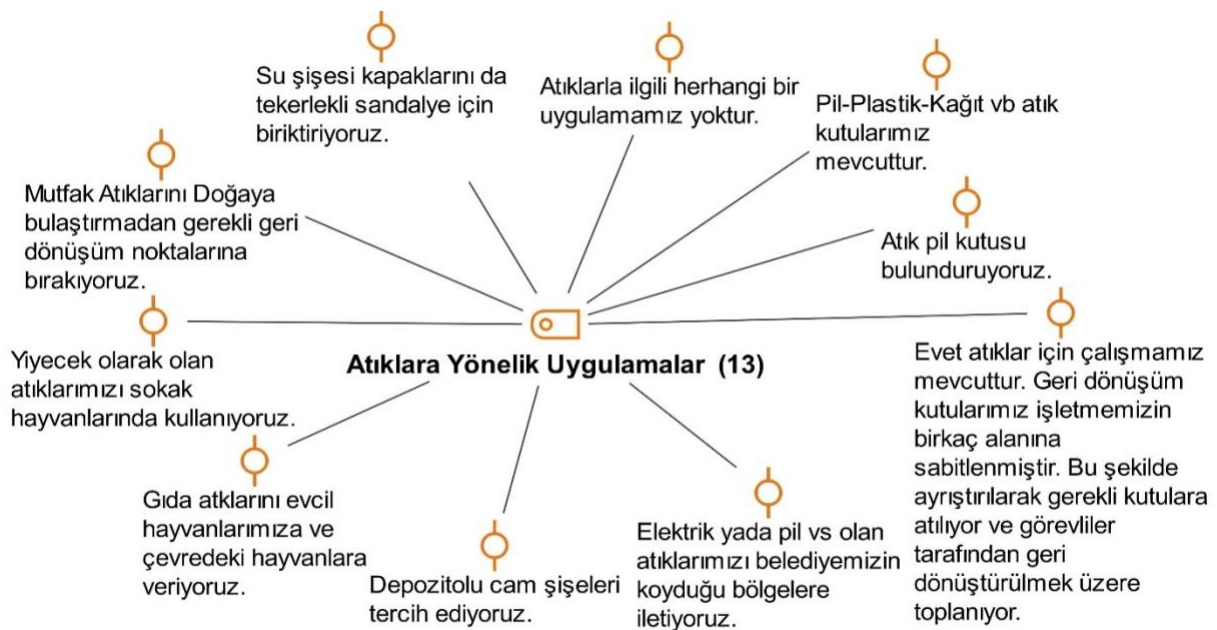
Nitel bir araştırmada geçerlik ve güvenilirliği olumsuz yönden etkileyen faktörleri azaltmak veya ortadan kaldırmak hedefiyle araştırmacılar tarafından çeşitli tedbirler alınabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Aydın, 2014). Bu kapsamda araştırmacı üçgenlemesi kullanılmıştır. Yani birden fazla araştırmacı kullanılarak, katılımcıların ifadelerine yönelik küçük açıklamalar ve araştırmacının alan notlarını kullanması veya doğrudan alıntılar yapılmıştır. Uzman görüşünün alınması, katılımcı teyidinin alınması, veri toplama süreci ve aracının belirtilmesi, veri analiz sürecinin belirtilmesi, çalışma grubunun özelliklerinin belirtilmesi çalışma grubunun seçim şeklinin belirtilmesi, bulguların yorum yapılmaksızın aktarılması, veriler arasındaki uygunluğun kontrol edilmesi şeklinde tedbirler alınmıştır.

Bulgular

No	Kodu	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Medeni Durum	Görüşme Tipi
1	K1	E	30	Üniversite	Bekâr	Yüz yüze
2	K2	K	35	Üniversite	Bekâr	Yüz yüze
3	K3	E	31	Üniversite	Evli	Telefon Görüşmesi
4	K4	K	34	Üniversite	Evli	Yüz yüze
5	K5	K	28	Üniversite	Evli	Yüz yüze
6	K6	E	39	Lise	Evli	Yüz yüze
7	K7	E	24	Lise	Bekâr	Yüze yüze
8	K8	E	27	Üniversite	Bekâr	Telefon Görüşmesi
9	K9	E	45	Üniversite	Evli	Telefon Görüşmesi

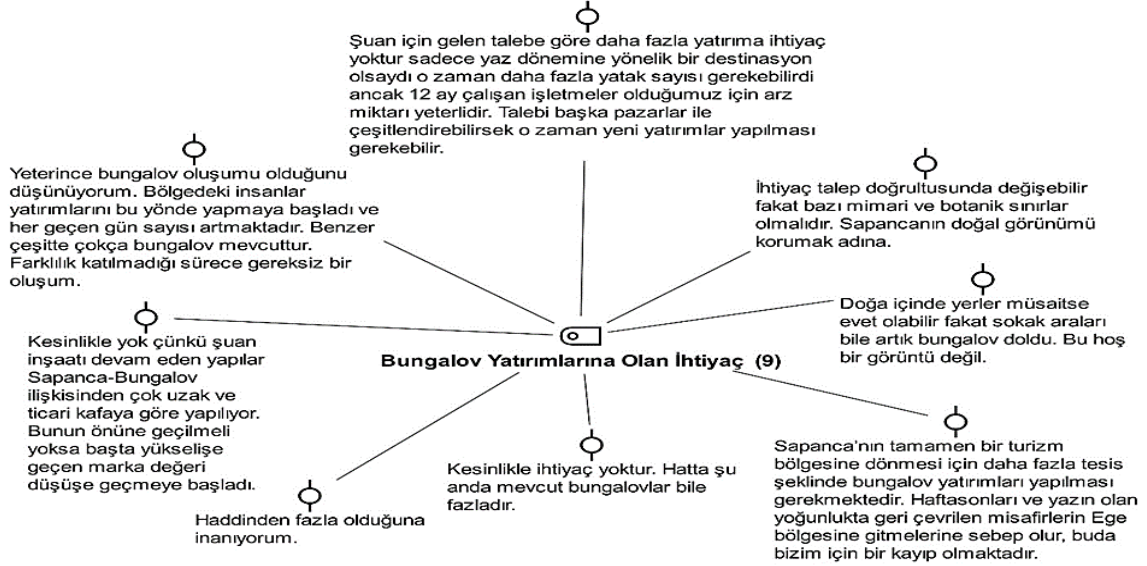
Araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcıların 6'sı erkek, 3'ü kadındır. Katılımcıların yaş ortalaması 32,5 olarak tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi dağılımına bakıldığında ise, görüşme yapılan bungalov işletmecilerinin 7'si üniversite mezunu iken, 2'si de lise mezunu olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların 5'i evli, 4'ü bekârdır. Bu sonuçlar arasında en dikkat çekici demografik özelliğin bungalov işletmecilerinin genellikle genç yaş grubundaki kişilerden oluşmasıdır.

Katılımcı işletmecilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler Tek Vaka Modeliyle görselleştirilerek yorumlanmıştır. Tek Vaka Modeli, metin içerisinde geçen sözcüklerin hangi alt kod ile ya da isteğe bağlı olarak, temel kod ile ilişkili olarak şifrelendiğini analiz etmeyi amaçlar (Şahan ve Çarıkçı, 2016).

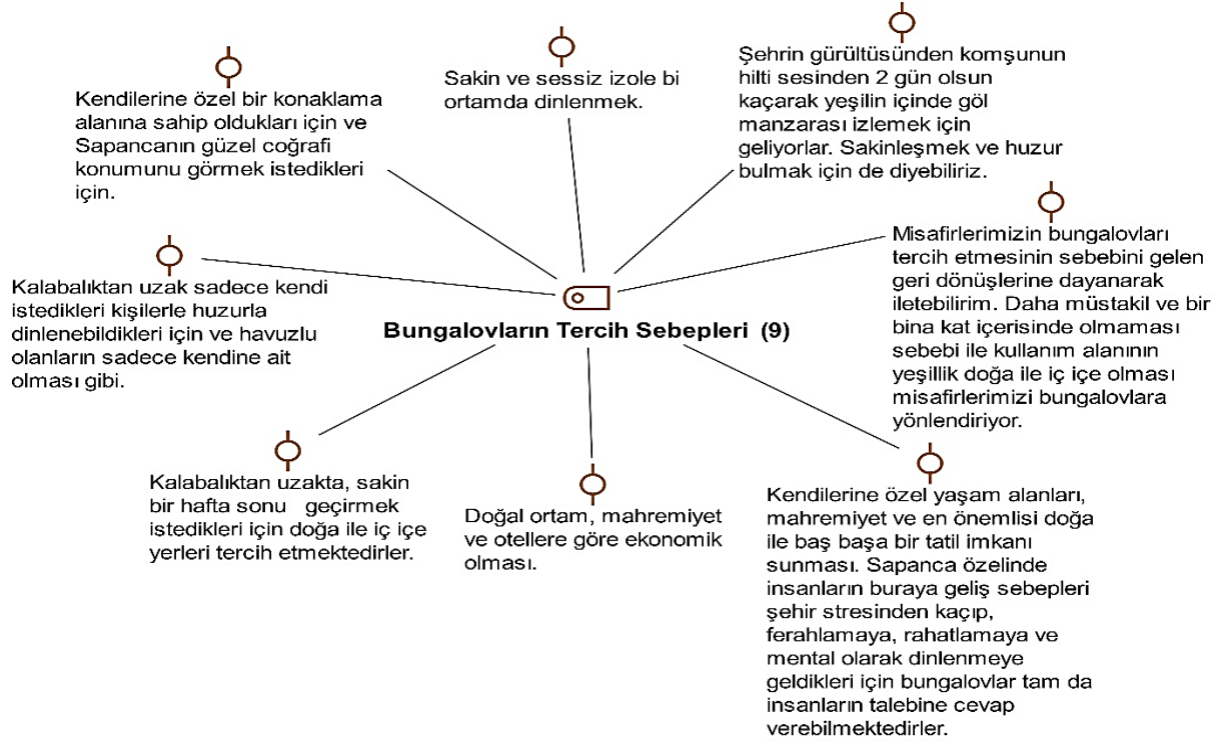
Şekil 1. Atıklarla İlgili Uygulamalara Yönelik Tek Vaka Modeli

Şekil 1’de Bungalov işletmecilerinin atıklara yönelik uygulamalarına ilişkin tek vaka modeli kapsamındaki doğrudan ifadeleri görülmektedir. Bungalov işletmecilerinin genel anlamda atık yönetimi konusunda duyarlı olduğunu söylemek mümkündür. Atıkların çoğunlukla ayrıştırıldığı ve geri dönüşüm kutularında biriktirildiği uygulamaların dışında, evsel atıkların da sokak hayvanları vasıtası ile değerlendirildiği görülmektedir.

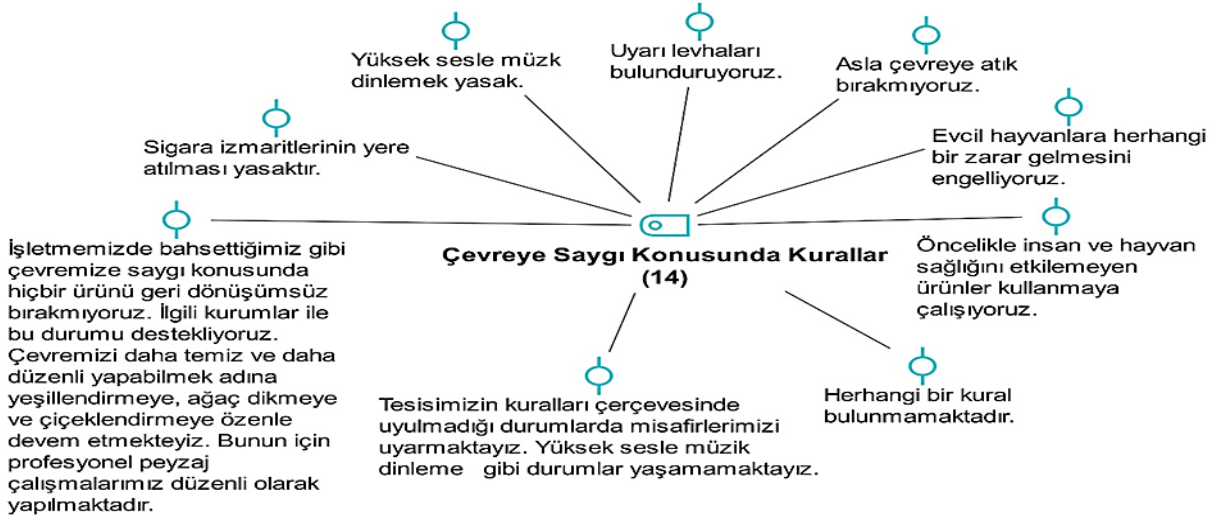
Şekil 2. Bungalov Yatırımlarına Olan İhtiyaca Yönelik Tek Vaka Modeli

Şekil 2’de katılımcıların Sapanca’daki bungalov arzına yönelik görüşleri tek vaka modeline göre, katılımcı ifadeleri ile birlikte verilmektedir. Buna göre Sapanca’da bungalov arzı her geçen gün artmaktadır. Bu durum işletmeciler tarafından da kabul edilmekte ve daha fazla bungalov yatırıma ihtiyaç olmadığı belirtilmektedir. Buna karşın, farklı tipte ve farklı hizmet üretecek yeni yatırımlara da ihtiyaç olduğu, Sapanca turizminde bungalov gerçeğinin yadsınamayacağı düşünülmektedir.

Şekil 3. Bungalovların Tercih Sebeplerine Yönelik Tek Vaka Modeli

Şekil 3'de Bungalov işletmecilerinin bungalovların tercih edilme nedenleri konusundaki görüşleri tek vaka modeline yönelik olarak verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre İşletmeciler, turistlerin bungalovları daha çok izole ortam sağlaması, mahremiyet hassasiyetine cevap verebilmesi, doğal ortam içerisinde yer alıyor olmaları, daha özgür bir konaklama deneyimi sunmaları ve ekonomik olmaları gibi nedenlerle tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

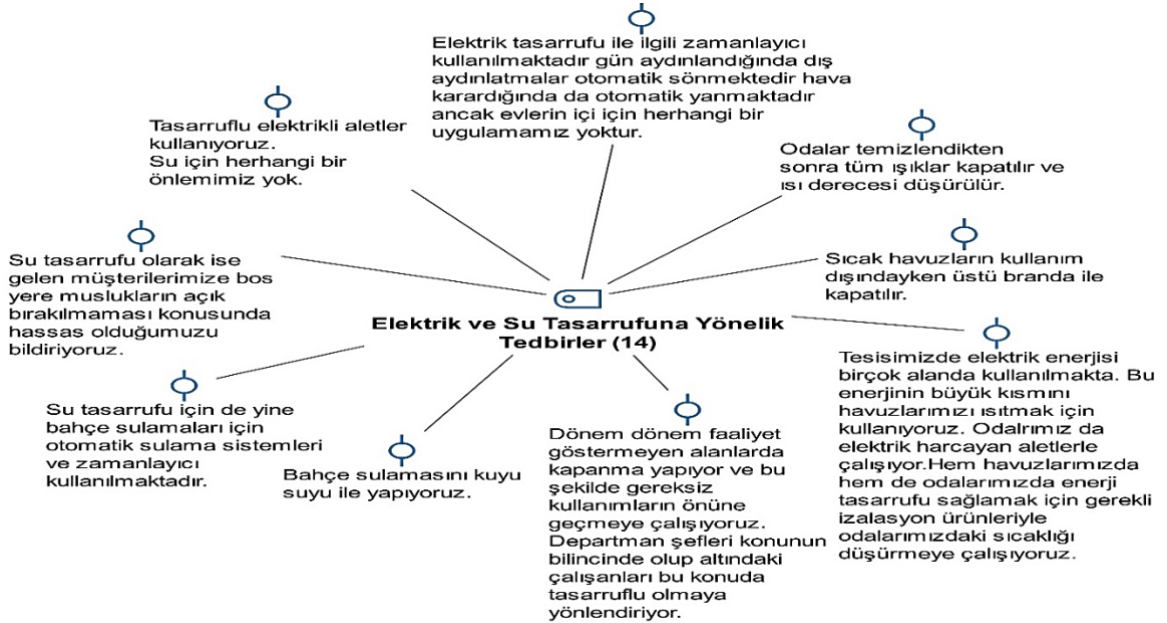

Şekil 4. Çevreye Saygı Konusunda Kurallara Yönelik Tek Vaka Modeli

Şekil 4'te bungalov işletmecilerinin çevreye saygı konusunda ne tür kurallar uyguladıklarına dair görüşleri tek vaka modeli içinde verilmiştir. Buna göre bungalov işletmecileri misafirleri için çevre koruma kapsamında bazı kurallar ve uyarı levhaları kullandıklarını, çevredeki hayvanlara karşı korumacı bir yaklaşım benimsedikleri görülmektedir.

Şekil 5'te çevreye saygılı ürün kullanma konusunda bungalov işletmecilerinin görüşlerine yer verilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu çevre dostu ürünleri tercih ettiklerini, geri dönüştürülebilir ürünler kullandıklarını belirtmişlerdir.

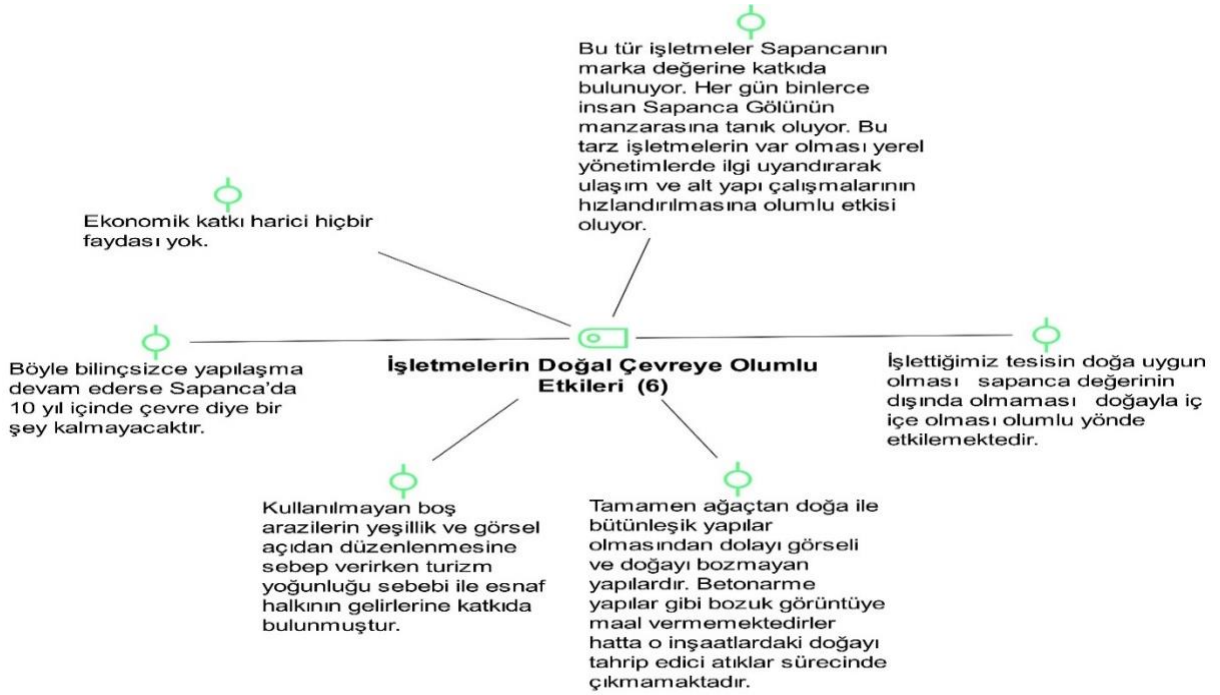
Şekil 6. Elektrik ve Su Tasarrufu Tedbirlerine İlişkin Tek Vaka Modeli

Enerji ve su tasarrufuna yönelik katılımcı görüşleri şekil 6'da gösterilmiştir. Bungalov işletmelerinde su ve elektrik kullanımında tasarrufa önem verilmektedir. Bu kapsamda tasarruflu ampul kullanımı, şebeke suyu yerine kuyu suyu ile bahçe sulaması yapıldığı, gereksiz su ve elektrik kullanımından kaçınıldığı dikkat çekmektedir.

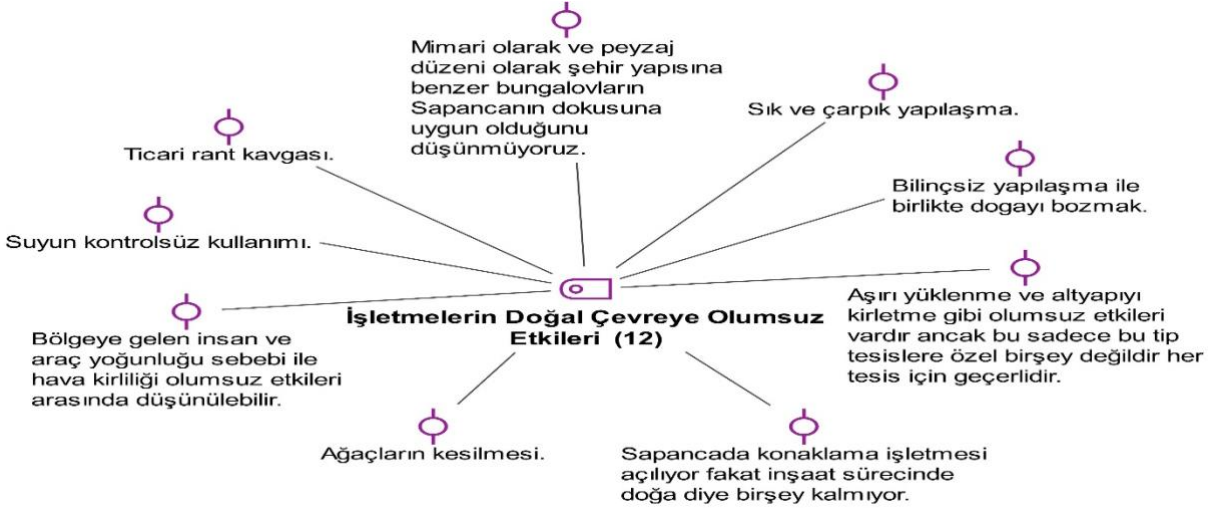
Şekil 7. Geri Dönüşüm Uygulamalarına Yönelik Tek Vaka Modeli

Sürdürülebilir çevre uygulamalarının önemli bir aracı olarak geri dönüşüm ve atık yönetimi noktasında bungalov işletmecilerinin görüşlerine şekil 7’de tek vaka modeli içinde yer verilmiştir. Buna göre bungalov işletmelerinin çoğunda bir atık yönetimi anlayışı hâkimdir. Ayrıca gerek kendi olanakları ile gerekse belediyeden destek alarak atıkların geri dönüşüme sokulduğunu da söylemişlerdir.

Şekil 8. İşletmelerin Doğal Çevreye Olumlu Etkilerine Yönelik Tek Vaka Modeli

Bungalov tipi turizm tesislerinin Sapanca'nın doğal çevresine olumlu etkileri üzerine katılımcıların görüşleri şekil 8’de görülmektedir. Yukarıdaki doğrudan ifadelerden de anlaşıldığı gibi, bungalov tipi basit konaklama tesisleri, doğayla uyumlu malzemelerle inşa edildiği için, Sapanca'nın turistik imajını yükselttiği için, ilçede altyapı yatırımlarını hızlandırdığı için olumlu etkilere sahip olduğu söylenebilir.

Şekil 9. İşletmelerin Doğal Çevreye Olumsuz Etkilerine Yönelik Tek Vaka Modeli

Şekil 9, bungalov tipi basit konaklama işletmelerinin Sapanca'nın doğal çevresi üzerindeki olumsuz etkilerine dair işletmecilerin görüşlerini yansıtmaktadır. Sapanca'da bu tür tesislerin aşırı bir yapılanma sonucunda doğayı bozduğu, yeşil alanların ranta kurban edildiği görüşleri ağırlık kazanmaktadır.

Şekil 10. Misafirlerin Çevreye Karşı Hassasiyetlerine Yönelik Tek Vaka Modeli

Bungalovlarda konaklayan misafirlerin çevreye saygı konusunda hassasiyet göstermemeleri durumunda işletmecilerin uygun bir dille onları uyardıkları, tesise giriş aşamasında bu tür kural ve yasaklardan söz edildiği, buna rağmen çevreye zarar verici bir hareket olduğunda işletme çalışanları tarafından gerekli temizliğin yapıldığı anlaşılmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Çevre bilincinin her geçen gün daha önemli hale geldiği günümüzde turizmde sürdürülebilirlik anlayışı da gelecekte bu endüstrinin şekillenmesinde en etkin faktörlerden biri olacaktır. Bilindiği gibi, çevre, turizmin en önemli arz kaynağıdır. Değişen turist beklentileri ve yeni trendler temiz çevrenin, yeşil doğanın ve sağlıklı, güvenli turizmin değerini daha fazla hissettirecektir. İnsanların gittikçe daha bireysel tercihlerinin karşılık bulabildiği tatil deneyimlerine yönelmesi, daha fazla doğa ile iç içe vakit geçirme arzusu, daha basit ama daha konforlu boş zaman aktivitelerine ilgi göstermeye başlaması, turizmde alternatif konaklama işletmelerinin sayısını da artırmaktadır. Bungalov, oberj, tiny house, glamping gibi kavramlarla adlandırılan bu alternatif konaklama tesisleri tam da yeni nesil tatil anlayışıyla örtüşen basit konaklama işletmeleridir.

Sapanca, sahip olduğu çevresel değerleriyle, büyük şehirlere olan coğrafi yakınlığıyla başlangıçta günübirlik rekreatif gezilerin önemli bir destinasyonu iken, özellikle covid-19 pandemisi sürecinde kısa süreli tatillerini izole mekanlarda geçirmek, doğa ile baş başa kalmak isteyen insanların artan talepleriyle birlikte başta bungalovlar olmak üzere farklı tipteki basit konaklama işletmelerine yatırım yapan bir destinasyon haline gelmiştir. Bu küçük ve basit konaklama işletmelerinin sayısı artan taleple birlikte her geçen gün fazlalaşmakta ve beraberinde aşırı ve plansız yapılaşma gibi bir probleminde ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Geline boyutta bugün doğal güzelliği ve seyirlik bir manzarası olmayan yerlere, meskun mahalde yer alan mahalle içlerine kadar bungalov yatırımı yapılmaktadır. Bir yandan ilçe turizmi geliştirilirken, öte yandan Sapanca'yı Sapanca yapan çevresel değerlerin yok olma riski ile karşı karşıya kalınmaktadır.

Yapılan bu araştırmada gerek bungalov işletmecilerinin görüşleri gerekse araştırmacıların bizzat yapmış olduğu gözlemler bu riski göz önüne sermektedir. Her ne kadar bu konaklama işletmeleri doğayla uyumlu ve basit malzemelerle inşa edilse de plansız yapılaşmanın bir sonucu olarak ilçenin birçok yerinde aşırı kümelenmelerin önüne geçilememektedir. Bu konuda henüz belirlenmiş bir standart da yoktur. Bununla beraber, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın sürdürülebilir turizm sertifikasını Ocak 2023'ten itibaren zorunlu hale getirmesi son derece olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Sürdürülebilir turizm kriterlerinin bu işletmelerde zorunlu olarak uygulanması ve denetime tabi olması, sürdürülebilir çevre ve turizmin geleceği açısından çok önemlidir. Ancak bu basit konaklama tesislerinin belgelendirilmesi belli bir tarihten itibaren sınırlandırılarak yürürlüğe girmesi nedeniyle Sapanca'da çok sayıda bungalov tipi işletme sürdürülebilir turizm belgesinden muaf tutulmuştur. Yine de bir turizm işletmesi olarak tüm konaklama tesislerinin çevresel kaygıları ciddiye alması ve çevreyi koruma konusunda herkesten daha fazla hassasiyet göstermeleri gerekmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, bungalov işletmecilerinin çevresel değerler konusuna hassasiyetle yaklaştıklarını göstermektedir. Su ve elektrik sarfiyatında tasarruflu davrandıklarını, atık yönetimi ve geri dönüşüm noktasında doğru uygulamalar yaptıkları, misafirlerin çevreye saygılı olmaları konusunda takipçi oldukları, aşırı ve plansız bir yapılaşmanın olası riskleri konusunda birleştikleri bu araştırmanın elde edilen sonuçlarındandır.

Bu kapsamda Sapanca destinasyonun turizmde sürdürülebilirliği ve çevrenin korunması noktasında tüm paydaşlara yönelik aşındaki çözüm önerileri getirilebilir;

- Sapanca'daki her türlü turizm yatırımının ilk gözetmesi gerek konu, sürdürülebilir turizm ve çevre yaklaşımı olmalıdır.
- Bungalovlara artan talep, plansız ve aşırı yapılanma riskini doğurmamalıdır.
- Bungalov tipi yapılar, izole ve mahremiyeti öncelikleri için tercih edilmektedir. Ancak aşırı kümeleşme ve yerel halkın kullanım alanlarının da bu yapılarla doldurulması bu tatil tercihiyle ters düşmektedir. Bu yüzden yatırım yeri seçilirken bu ayrıma dikkat edilmelidir.
- Kullan-tüket yaklaşımından ziyade, tüketmeden kullan anlayışı benimsenmelidir. Çünkü doğa yok olursa Sapanca turizmi de bir gün bitmek zorunda kalacaktır.
- Bungalov turizmi bir an önce net standartlara kavuşturulmalı, bu işletmeler ehil kişiler tarafından işletilmelidir.
- Yerel halkın yaşam konforu bozulmadan ve komşuluk hukuku göz ardı edilmeden turizm sürdürülebilir hale getirilmelidir.

Sonuç olarak yanlış ve gelişigüzel uygulamalar, hoyratça kapasite kullanımı, niteliksiz işgücü çalıştırma, rantı öncelikleme gibi sorunlar, Sapanca turizminin olası risklerini oluşturmaktadır. Planlı ve standartlara oturtulmuş bir turizm, hem şimdi hem de gelecekte Sapanca'yı değerli bir turizm destinasyonu yapacaktır.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Çalışmada kullanılan görüşme formu Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 10.03.2023 tarih ve E-26428519-044-77744 sayılı karar ile onaylanmıştır.

KAYNAKÇA

- Akgül, U. (2010). Sürdürülebilir kalkınma: uygulamalı antropolojinin eylem alanı, *Antropoloji* , (24) , 133-164 .
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/antropolojidergisi/issue/43247/525290>
- Aydın, S. (2014). *Olgu bilim araştırması*. Metin, M. (Edt.), Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (s. 300-301). Ankara: Pegem Akademi.
- Ciegis, R., Ramanauskienė, J., & Martinkus, B. (2009). The concept of sustainable development and its use for sustainability scenarios. *Engineering Economics*, 62(2).
- Çahantimur, A., & Turgut Yıldız, H. (2009). Sürdürülebilir kentsel gelişmeye sosyokültürel bir yaklaşım: Bursa örneği. *İtüdergisi/a*, 7(2).
- Çavuş, Ş., & Tanrısevdi, A. (2000). Sürdürülebilir Turizm ve Yerel Ölçekli Bir Sürdürülebilir Turizm Gelişme Modeli Önerisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 149-159.
- Fernandez, S., Ferreirara, D., Alves, T. & Sousa, BMG. (2021). Glamping and the Development of Sustainable Tourism: A Portuguese Case Study. *Handbook of Sustainable Development and Leisure Services* pp 201–222

- Gedik, Y. (2020). Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma . *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* , 3 (3) , 196-215 .
<https://dergipark.org.tr/en/pub/ijephss/issue/54205/722850>
- Gladwin, T. N., Kennelly, J. J. & Krause, T-S., (1995), Shifting paradigms for sustainable development: Implications for management theory and research, *The Academy of Management Review*, Vol:20, No:4, 874-907
- Gössling, S. (2000). Sustainable tourism development in developing countries: some aspects of energy use. *Journal of Sustainable Tourism*, 8(5), 410–425. doi:10.1080/09669580008667376
<https://sakarya.ktb.gov.tr/> <https://sakarya.ktb.gov.tr/TR-296809/konaklamatesisleri.html> E.T. 21.02.2023
<https://www.ktb.gov.tr/genel/searchhotelgenel.aspx?lang=tr> E.T. 21.02.2023
- Kaymaz Ç. K., Birinci S., Camcı A. ,Sürdürülebilir turizm açısından Uzundere sakin (cittaslow) şehri, AL-FARABI *1st International Congress on Social Sciences*, Gaziantep, Türkiye, 11 - 14 Mayıs 2017, cilt.1, ss.1000-1026
- Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22), 11-29
- Keskin, E., & Örgün, E. (2015). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla sürdürülebilir turizm olgusunun kavramsal analizi: Ürgüp örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3 (1) ss. 30-40.
- Kıvılcım, B. & Aydın, E. (2022). Turistlerin Bungalov Evleri Tercihinde Önemli Olan Unsurlar: Çamlıhemşin Örneği. *Journal of Academic Tourism Studies*, 3(2), 16-24.
- Koçoğlu, C. M. & Acar, A, (2017), Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin sürdürülebilir turizme bakış açıları, *1st International Sustainable Tourism Congress / November 23-25, Kastamonu-Turkey*
- Kuter, N. & Ünal, H. (2009). Sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri . *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty* , 9 (2) , 146-156 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kastorman/issue/17239/180101>
- Meuser, T., Von Peinen, C. (2013). Sustainable tourism “wish you weren’t here”. In: Jenkins, I., Schröder, R. (eds) *Sustainability in tourism*. Springer Gabler, *Wiesbaden*. https://doi.org/10.1007/978-3-8349-7043-5_5
- Mihalic, T. (2016). Sustainable-responsible tourism discourse–Towards ‘responsustable’ tourism. *Journal of Cleaner Production*, 111, 461-470.
- Seghezzo, L. (2009) The five dimensions of sustainability, *Environmental Politics*, 18:4, 539-556, DOI: 10.1080/09644010903063669, <https://doi.org/10.1080/09644010903063669>
- Sezgin, M. & Karaman, A. (2008). Turistik destinasyon çerçevesinde sürdürülebilir turizm yönetimine pazarlaması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 429-438. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/susbed/issue/61795/924273>
- Şahan. A. B. & Çarıkçı, B. (2016). Kamu Kurumlarının Vizyon İfadelerinin MAXQDA Çözümlemesi ve Evriminin Analiz Edilmesi, *Yönetim Bilimleri Sempozyumu 8-9 Aralık 2016 / İSTANBUL*

- Şen, H., Kaya, A. & Alpaslan, . B. (2018) A historical and current perspective on sustainability. *Ekonomik Yaklaşım*, 29 (107), 1-47. Turkish. doi:10.5455/ey.39101
- Temizkan, S. P. & Yıldırım, G. (2014). Sürdürülebilir turizm kapsamında alan kılavuzluğu uygulaması: Kaçkar dağları milli parkı örneği, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (49) , 124-149 . DOI: 10.17755/esosder.27823
- Tıraş, H. H. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre: teorik bir inceleme, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 57-73. Retrieved from <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/tr/pub/issue/10265/125901>
- Torunoğlu, E. (2004), Sürdürülebilir Kalkınma Paradigması Üzerine Ön Notlar, TÜBİTAK Vizyon 2023 Panel İçin Notlar, http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/csk/EK-16.pdf.
- Tutulmaz, O. (2012). Sürdürülebilir kalkınma: Sürdürülebilirlik için bir çözüm vizyonu, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3):601 -626 ISSN: 1303-0094
- www.sapanca.com.tr/https://www.sapanca.com.tr/savibu-da-isletme-sayisi-328-e-ulasti/haberi/1476, E.R.20.02.2023
- www.sapanca.info <https://www.sapanca.info/savibu/E.T.20.02.2023>.
- Yeni, O. (2014). Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma: Bir yazın taraması, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16 (3),181-208 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gaziuiibfd/issue/28309/300838>
- Yıldırđan, M.S. & Batman, O. (2022). Rekreatif Faaliyetlerin Tamamlayıcı Konaklama İşletmeleri Üzerindeki Rolü: Sapanca Örneği, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, Cilt:19(3), Yıl: 2022, ss, 444-468
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurtsal, K. (2019). Türkiye’de sürdürülebilir turizm, *Sivas Interdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, (4) , 61-70 . Retrieved from <http://sita.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/53767/722390>
- Zeng, X., Yu, Y., Yang, S., Lv, Y., & Sarker, M. N. I. (2022). Urban resilience for urban sustainability: Concepts, dimensions, and perspectives. *Sustainability*, 14(5), 2481.
- Zhu, L., Zhan, L., & Li, S. (2021). Is sustainable development reasonable for tourism destinations? An empirical study of the relationship between environmental competitiveness and tourism growth. *Sustainable Development*, 29(1), 66-78.

A Research on Sustainable Tourism and Environmental Attitudes of Bungalow Managers in Sapanca

Recep YILDIRGAN

Sakarya University of Applied Sciences, Sapanca Tourism Vocational School, Sakarya/Türkiye

Hümeıra TAŞĐIOĐLU

Sakarya University of Applied Sciences, Sapanca Tourism Vocational School, Sakarya/Türkiye

Extended Summary

The main purpose of this research is to evaluate the effects of bungalow businesses, which are increasingly gaining weight in Sapanca tourism, on sustainable tourism and the environment in terms of bungalow operators. The study was designed as a qualitative research. As the working group, 9 operators determined by snowball sampling method were selected among the bungalow operators operating in Sapanca.

Bungalow houses, which have an important place in tourism for a long time as an alternative accommodation facility, continue to be in high demand by tourists who want to spend their holidays in a quiet environment intertwined with nature. Although bungalow houses have emerged as an important accommodation option for natural tourism, they have come to the fore as the most preferred accommodation facilities for people who want to spend a short time outside the home and in an isolated environment, away from health risks, especially during the Covid-19 pandemic. Bungalow houses, named after the material from which they are built, are businesses that can meet the expectations of both nature lovers and those looking for a safe holiday environment. Bungalow houses were first built in India in the 19th century by the British. This concept, which is derived from Hindi, is expressed as bungalow in English and is called "small house", "one and a half storey house" or "day house" (Kıvılcım & Aydın, 2022). It is inevitable that this new tourism trend, which makes great contributions to Sapanca tourism and economy, will cause some negative interactions as well as many positive results. It is thought that Sapanca, which stands out with its natural life, green and clean environment, will risk losing these advantages due to unplanned bungalow house investments.

Sustainability approach, which can be summarized with objectives such as protecting the environment, improving the connection between the natural and social environment, supporting local people and leaving a more livable world to future generations, is an understanding that should be adopted by all tourism operators today. The concept of Sustainable Tourism is also certified as a set of criteria that all tourism businesses must comply with.

This research was carried out in order to determine the attitudes of bungalow type simple accommodation certificated tourism businesses with sustainable tourism and environment dimensions, and the attitudes towards the subject on the basis of management, which are increasingly gaining weight in Sapanca tourism.

This study, in which the concepts of sustainability are handled on the axis of tourism-environment, was designed with a qualitative research method and semi-structured interview technique was used as a data collection tool. In this context, the literature was examined, and 10 questions were asked to 9 bungalow operators by taking the opinions of 2 academicians who are experts in the field of tourism. As the research sample, 9 bungalow operators operating in Sapanca were selected by snowball sampling and semi-structured interviews were conducted with these operators.

In the period of February 2023, when the research was carried out, the number of officially registered Simple Accommodation Certificated Tourism Enterprises in Sapanca appears to be 363. In these facilities, besides bungalows, there are also business types such as villas, tiny houses and glamping. Due to the repetition of participant views, it was deemed appropriate to determine the number of interviews that were evaluated as 9.

Some of the interviews were conducted face-to-face and in the working environment of the operators between February 15 and March 10, and some of them were held for 30 minutes each by phone call.

In the study, interview data obtained from bungalow operator participants operating in Sapanca destination were analyzed using the MAXQDA program. The data obtained were subjected to content analysis with the Single Case Model.

In this research, both the opinions of the bungalow operators and the observations made by the researchers themselves reveal this risk. Although these accommodation establishments are built with simple materials in harmony with nature, excessive clustering cannot be avoided in many parts of the district as a result of unplanned construction. There is no standard yet set in this regard. However, it can be considered as an extremely positive development that the Ministry of Culture and Tourism has made the sustainable tourism certificate mandatory as of January 2023. It is very important for the sustainable environment and the future of tourism that the sustainable tourism criteria are enforced and subject to inspection in these businesses. However, many bungalow-type businesses in Sapanca have been exempted from the sustainable tourism certificate, since the certification of these simple accommodation facilities has been limited and entered into force as of a certain date. However, as a tourism business, all accommodation establishments should take environmental concerns seriously and show more sensitivity to protecting the environment than anyone else.

The results obtained from this study show that bungalow operators approach the issue of environmental values sensitively. It is among the results of this research that they are economical in water and electricity consumption, they make correct practices in waste management and recycling, they are followers of the guests being respectful to the environment, and they are united about the possible risks of an excessive and unplanned construction.

In this context, vaccine solutions can be offered for all stakeholders in terms of the sustainability of the Sapanca destination in tourism and the protection of the environment;

- The first priority of any tourism investment in Sapanca should be the sustainable tourism and environmental approach.
- Increasing demand for bungalows should not cause the risk of unplanned and over-structuring.
- Bungalow type buildings are preferred because they prioritize isolation and privacy. However, excessive clustering and filling the usage areas of the local people with these structures contradicts this holiday preference. Therefore, this distinction should be taken into account when choosing an investment location.
- Rather than a use-consume approach, an understanding of use without consuming should be adopted. Because if nature disappears, Sapanca tourism will have to end one day.
- Bungalow tourism should be brought to clear standards as soon as possible, these businesses should be operated by competent people.

Tourism should be made sustainable without deteriorating the living comfort of the local people and without ignoring the neighborhood law.

As a result, problems such as wrong and haphazard practices, rude capacity use, unqualified labor force, and prioritizing rent constitute the possible risks of Sapanca tourism. A planned and standardized tourism will make Sapanca a valuable tourism destination both now and in the future.

Ek 1. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 10.03.2023-E.77744

T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-26428519-044-77744
Konu : Etik Kurul Kararı 29/1 "Dr. Öğr. Üyesi
Recep YILDIRGAN"

10.03.2023

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Recep YILDIRGAN

Etik Kurulu'nun 10/03/2023 tarih ve 29 No'lu toplantısında almış olduğu birinci maddesine (madde 1) ilişkin karar örneği aşağıda sunulmuştur.

Madde 1 – Dr. Öğr. Üyesi Recep YILDIRGAN 'ın 27/02/2023 tarihli ve 76735 sayılı dilekçesi ve eki görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda Sapanca Turizm MYO Öğretim Üyesi **Dr. Öğr. Üyesi Recep YILDIRGAN** 'ın hazırladığı " **Sapanca'daki Bungalov İşletmecilerinin Sürdürülebilir Turizm ve Çevre Tutumları Üzerine Bir Araştırma**" başlıklı çalışmasının Etik açıdan **uygun** olduğuna oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Taki DEMİR
Kurul Başkanı

Ek: Başvuru dilekçesi ve ekleri (11 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSNBCBYZK4 Pin Kodu :11682

Belge Takip Adresi :
https://ebys.subu.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?eD=BSNBCBYZK4&eS=77744

Adres:Etik Kurulu
Telefon No:0 264 616 00 09 Faks No:0 264 616 00 14
e-Posta:etik@subu.edu.tr Elektronik Ağ:www.subu.edu.tr
Kep Adresi:sakaryauygulamalibilimler@hs01.kep.tr

Bilgi için: Tülin Akdoğan
Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

Telefon No: 0 264 616 0225

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.